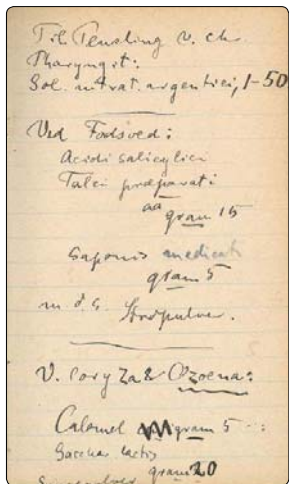

En kultiveret familie – lægeslægten Djørup

Flere af danmarkshistoriens store slægter og personligheder mødtes i et københavnsk hjem i 1800-tallet. Her boede Djørup'erne. En slægt, der bl.a. producerede flere dygtige læger i Danmark.

De interessante momenter ved at arbejde på museum findes ofte ikke i det konkrete arbejde med f.eks. udstillinger og opsætninger, men snarere i det, der ligger bag.

Laurits Djørups skrifter vidner om en idérig hjerne, som berørte alle emner inden for lægevidenskaben. Det var normalt i 1800-tallet, at læger opfandt egne lægemidler, som her f.eks. midler mod fodsved og forkølelse.

I det arkiv og de kældre og loftsrum, hvor man graver og pludselig finder nyt og ideer spirer. Da jeg, som en af de første opgaver som praktikant på Steno Museet, skulle beskrive en række forelæsningsnotater m.m. af lægen L. Djørup, begyndte jeg samtidig at undersøge Djørupnavnet. L. Djørup, som viste sig at være en Laurits, blev pludselig nøglen til en spændende slægtshistorie.

Slægten Djørup – læger i flere generationer

Slægten Djørup har sit navn efter landsbyen Djørup i Bislev sogn ved Nibe. Dens stamfader var proprietær Laurs Christensen Djørup, som kunne bryste sig af en lang karriere som tiendekommissær for en række herreder. Laurs blev i 1802 gift med Anne Sophie Stilling, og de fik ikke mindre end 9 børn, hvoraf jeg vil følge de 3.

Michael Djørup

Søn 1, Michael Djørup, født 1803, indleder linjen af læger i Djørupslægten. Allerede da han tager sin kirurgiske eksamen i 1825 er det med udmærkelse. 10 år senere bliver han regimentskirurg ved

Københavns artilleri, og han bevæger sig langsomt imod en karriere som læge inden for militæret. Ved siden af den konkrete lægegerning var han dog også en mand med store evner for administration og organisation. Han var en ivrig fortalere for og medvirkende ved de store omlæggelser af sygehusvæsenet, som fandt sted i første halvdel af 1800-tallet. Hertil var han medlem af Medicinsk Selskab og skrev for diverse skrifter og kommissioner, bl.a. for avisen *Fædrelandet*.

Christian Djørup

Søn 2, Christian Djørup, født 1804, var ikke læge, men derimod teolog, men stadig en interessant skikkelse. Han var bl.a. meget rost for sit bidrag til Landhusholdningsselskabets værkrække af 'Bidrag til Kundskab om de danske Provindsers nærværende Tilstand i oekonomisk Henseende' fra 1842. Christians børn rejser verden rundt som hhv. chef, børs-mægler, arkitekt og bankansat m.m. Heraf måske det engelskklingende navn, som går til en anden af Christians sønner, Gerhard Faye Djørup, født 1848. Han uddanner sig

til læge og er bl.a. virksom ved Sindssygehospitalet i Aarhus.

Frans Casper Djørup

Søn 3, Frans Casper Djørup, født 1813, er også læge og finder ligeledes sit virke inden for militæret, bl.a. som overlæge for hæren. Derudover er han aktiv som læge under den store koleraepidemi i 1853 og under krigen i 1864. Lige så velkendt er han dog for sin tid som praktiserende læge, hvor han beskrives som en varm sjæl med et rigt liv bag sig. 'Det var en glæde og nydelse at besøge ham og høre ham fortælle om sit lange liv', som en samtidig skriver.

Frans Casper Djørup får selv 10 børn, og 2 af dem nyder godt af faderens gode læge-lige position og følger samme erhverv, som det var almindeligt i 1800-tallet. Den ene af Frans Casper Djørups sønner er Vilhelm Djørup, født 1863, og som selv bliver fader til endnu en læge; Frans Djørup.

Den anden af Frans Casper Djørups lægesønner er "vores" Laurits Christian Djørup, født 1857. Han er en driftig fagmand, som igennem mange års virke er læge ved sindssygehospitalet i Vordingborg, ved Det Kongelige Frederiks Hospital i København, reservelæge i hæren, øjenlæge, sessionslæge, skolelæge og endelig praktiserende læge.

Stærke forbindelser

Igennem giftermål knyttede Djørup-slægten et stærkt net hen over Danmark. Christian Djørup blev således gift med en Holst-datter, Frantsine Kirstine Holst. Holst var en stor slægt, som med forskellige forgreninger kan føres tilbage til 1600-tallet. Frantsines søster Laura Cathinka Holst blev gift med ingen ringere end brygger J.C. Jacobsen.

Frans Casper var en højt skattet huslæge, elsket af såvel småkårsfolk som rige. Billede stillet til rådighed af Medicinsk Museion.

De to søstres mor var af slægten Steenstrup. Her indtræder således en række fremragende videnskabsmænd i Djørup-historien, bl.a. zoologen Japetus Steenstrup og geolog og polarforsker Vogelius Steenstrup. Frans Casper Djørup inddrog desuden en mere æstetisk tilføjelse til slægten, idet han havde giftet sig med Augusta Adolphine Oxenbøll, møster til forfatteren Henrik Pontoppidan.

Af breve, som Pontoppidans moder, Marie Oxenbøll, har sendt, fremgår det ofte, hvorledes især Laurits Christian Djørup er kommet i Pontoppidans præstegård, f.eks. i et brev fra 1887: 'Hos Djørups staaer det ogsaa fornøieligt til for tiden. Vilhelm blev Kandidat med Laud., Laurits er kommet tilbage og seer kjendelig godt ud'.

Som følge af en streng opdragelse var Carl Jacobsen en lidt mere følsom sjæl end sin far. En form for oprør kom der dog med tiden, da Carl Jacobsen skabte sit eget bryggeri og blev en stor kunstsamler og mæcen. Billede fra Glyptoteket.

Således indfletter flere interessante slægter sig med Djørups, og der var stort venskab mellem alle.

Laurits skriver dagbog, og herigennem får vi også et godt billede af, hvor livligt et hus Djørups var, med en trafik af skikkelser, som f.eks. billedkunstner Johan Rohde. Derudover færdedes malerne J.F. Willumsen og Kristian Zahrtmann i huset, udover en række grønlandsforskere i form af familien Erichsen, admiral G.C. Amdrup samt C.F. Wandel m.fl.

Bryggeren og Djørup-familien

Udover et godt og frodigt slægtskab til bryggerfamilien knyttedes Djørup- og Jacobsen-

slægten også sammen på anden vis. J.C. Jacobsens søn Carl var nemlig overordentlig forelsket i Johanne Emilie Djørup, datter af Christian Djørup og dermed Carls kusine. Og forelskelsen var gengældt.

Men fader J.C. Jacobsen sagde rungende nej til sin søn og sendte ham i stedet udenlands, og Johanne måtte glemme ungdomsforelskelsen og se sig tilfreds med den norske læge Frederik Arentz. Det havde været faderens mening, at Carl først skulle færdiggøre sine studier og siden begynde som brygger, men forelskelsen fik Carl til intet mindre end at afbryde studierne i 1866, hvorefter han drog sydpå. I et senere brev til sine børn beskriver han situationen, som at han blev 'landsforvist'.

I 1867 får Carl da også et strengt og faderligt formanende brev, som netop omhandler forholdet til Johanne Emilie og dertil Carls 'intellektuelle og moralske slaphed'. Et brev senere samme år drejer sig om 'alvorsord om forholdet til Emilie Djørup' som åbenbart er svær at glemme.

Sikkert er det, at forholdet mellem far og søn Jacobsen altid var mere eller mindre stormfuldt, som det også er portrætteret i tv-serien 'Bryggeren', og når der var strid i familien, søgte Carl Jacobsen ofte til sin nære ven og betroede Frans Casper Djørup, som også optræder i serien i skikkelse af Lars Kaalund.

Laurits-samlingen i Steno Museet

Djørup-familien fortsætter i et forgrenet familietræ, men nu vil jeg lade ringen slutte i nutiden hos lægen Frans Djørup, som i 1970 udgav det fine lille værk *Bidrag til anatomiens historie i Danmark*. Således

Fortsættes side 14.

Der er stor frodighed i den sydamerikanske bjergskov. Her finder man foruden træer, buske og urter også mange bregner samt talrige epifytter.

Foto: Birgitte Bergmann.

En kultiveret familie

Fortsat fra side 6.

har familien fortsat skabt læger, også i en tid hvor erhverv ikke længere 'går i arv'. Bogværket er pudsigt nok skabt med støtte fra Carlsbergs Mindelegat.

Steno Museets besiddelse af en række sirlige noter og forelæsningshæfter fra Laurits Djørups hånd, skrevet med den fineste skråskrift, samt en række notesbøger og papirer, vidner alle om, hvorledes Laurits var en passioneret mand af sit fag, som i stor stil nedskrev strøtanker og ideer. Samtidig får vi gennem disse skrifter også et indblik i livet som praktiserende læge, bl.a. på Gammel Strand i København.

I disse huse er langt de fleste planter faldet godt til og vokser på livet løs. Flytningen af planter fra det gamle tropehus til det nye begyndte i december 2012 og blev afsluttet i februar 2013. Store træer og buske blev plantet med det samme.

Heldigvis ser det ud til, at langt de fleste har overlevet strabadserne, og mange er nu i rigtig god vækst. Beplantningen er endnu ikke helt afsluttet – en del planter står stadig i potter og venter på at komme i jorden, efterhånden som de sidste anlægsarbejder bliver afsluttet.

Velkommen i 2014

Det er en stor fornøjelse at gå en tur gennem husene og se den frodighed, som hersker, og vi glæder os meget til at vise *De Nye Væksthuse* frem, når de åbner næste år.

Birgitte Bergmann
og Finn Borchsenius

Men vigtigheden for mig at se i at bevare netop hans notater skyldes dog ikke kun Laurits som person og hans livsværk, men også Laurits som nøgle til en slægt og til et stykke danmarkshistorie. Som et stort puslespil knytter personligheder sig sammen henover det danske land, og ved at gemme nogle ting og undersøge dem kan vi pludselig også få indsigt i andre slægter og forhold.

Steno Museets materiale vedr. Djørup omfatter også nogle fine, gamle feltkirurgknive, som familien har gemt, indtil det hele i 2009 blev doneret til Steno Museet af et oldebarn, Morten Djørup.

Julie Luna Bayer, Cand. mag.
i nordisk litteratur og museologi